

Asia: Lausuntopyyntö: Ympäristövaikutusten arviointiselostus, Riitamaa-Nurmesnevan tuuli- ja aurinkovoimahanke, Kärsämäki, Pyhäjärvi (POPELY/2433/2021)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Myrsky Energia Oy suunnittelee 53 kokonaiskorkeudeltaan 300 m korkean voimalan tuulivoimahanketta Kärsämäen Riitamaan alueelle. Voimaloista 36 sijoittuu Kärsämäen ja 17 Pyhäjärven alueelle. Hankealueelle suunnitellaan myös n. 456 ha aurinkovoima-aluetta. Hankealueen pinta-ala on n. 7872 ha. Hankkeen sähkö siirretään Pysäysperälle tai Murtoperälle 400 kV ja 400 kV- 110 kV ilmajohdoilla.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealueen ympäristöön n. 30 km säteelle sijoittuu n. 25 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-aluekokonaisuuksia.

Alueella tavataan metsästäjien mukaan säännöllisesti mm. karhuja ja alueelta on havaintoja metsäpeuravaatimesta vasan kanssa.

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Luke huomauttaa, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja metsäpeura) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Hankkeella ei selostuksen mukaan todennäköisesti arvioida olevan merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Nurmesnevan Natura-alueeseen nähdään voivan olevan yhteisvaikutuksia, mutta niiden ei arvioida olevan merkittäviä. Selostuksessa kuitenkin todetaan, että mikäli useita hankkeita on yhtä aikaa rakentamisvaiheessa arvioidaan yhteisvaikutuksia kohdistuvan eläimistöille elinympäristöjen heikentymisenä, pirstoutumisena ja saalistus- tai elinalueiden menetyksinä.

YVA-selostuksessa todetaan kanalinnuista, että Coppes ym. (2020) tutkivat tuulivoimaloiden vaikutuksia metsäkanalintuihin lisäksi todetaan, että tutkimuksesta ei saatu selkeitä näyttöjä vaikutuksista. Metsäkanalintuihin kohdistuvista vaikutuksista Luke huomauttaa, että törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes et al. 2020A).

Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020B). Täten tuulivoimaloiden vaikutus esim. metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle. Tämä tulee huomioida voimaloiden sijainneissa.

Luke huomauttaa, että metsäpeurojen huomioiminen lumijälkilaskennoissa ei sovellu lajin esiintymisen määrittämiseen alueella, joka ei ole sen talvilaidunnusalueita. On syytä myös huomioida, että pannoitetut peurat edustavat otantaa lajista.

Metsäpeuran osalta on myös syytä huomioida, että vasomisen ajaksi naaraat hajaantuvat. Tällöin ne ovat myös jonkin verran territoriaalisia ja sietävät harvoin toisia naaraita, vaikka koko muun vuosikierron naaraat viettävät vasaoneen enemmän tai vähemmän laumoissa. Yksittäisenkin vasallisen vaatimen havainto alueelta kertoo alueen tai sen ympäristön soveltuvuudesta metsäpeuran lisääntymisalueeksi.

Selostuksessa todetaan, että metsäpeura kuten muutkin hirvieläimet tottuvat niille vaarattomiin häiriöihin melko nopeasti. Luke huomauttaa, että lajiston tottumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita.

Luke näkee puutteena, että hankealueen metsäkanalintuja on kartoitettu vain yhtenä vuonna. Useampana peräkkäisenä vuonna tehty soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys, sillä soidinten esiintyminen riippuu tällä syklisellä lajiryhmällä mm. alueen sen hetkisistä kanalintukannoista. Myös soidinten havaittavuus vaihtelee vuodesta toiseen esimerkiksi kevään edistymisestä ja sääoloista riippuen. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle ja siten lisää epävarmuutta. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla (esim. lisääntymiseen), mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutumisen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien tuulivoimala-alueiden myötä.

Selostuksessa on hyvin esitetty alueen metsästysseurat ja lähelle sijoittuvat riistakolmiot. Vaikutuksia metsästykseseen esitetään kuitenkin suppeasti.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaa poiketa tästä selostuksessa annetuista arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Hankkeen ympäristössä on useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää perusteellisemmin huomiota hankkeen yhteisvaikutuksiin muiden uusiutuvan energian hankkeiden kanssa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 10.01.2025 klo 19:40:17.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: